

Folketingets Ældreudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
post@sm.dk
www.sm.dk

Sagsnr.
2023 - 8214

Doknr.
772449

Dato
17-11-2023

Folketingets Ældreudvalg har d. 25. oktober 2023 stillet følgende spørgsmål nr. 6 (alm. del) til ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Marlene Harpsøe (DD).

Spørgsmål nr. 6:

"Vil ministeren redegøre for, hvilke rettigheder ældre borgere på plejehjem eller plejeboliger har i forhold til at være en del af meningsfulde aktiviteter og sociale fællesskaber – og hvor disse rettigheder er hjemlet i lovgivningen?"

Svar:

Regeringen er i gang med at udarbejde et forslag til en ældrelov med det helt overordnede formål at understøtte en ældrepleje, hvor ældre skal kunne leve et liv med livsglæde, kendetegnet ved nærvær og omsorg.

Som ældreminister mener jeg, at det i den forbindelse er vigtigt også at have fokus på relationer og fællesskaber. Det er desuden vigtigt at skabe plads til, at både pårørende, civilsamfund og fagprofessionelle kan bidrage til og understøtte de meningsfulde fællesskaber blandt ældre.

Det er kommunalbestyrelserne, der har det overordnede ansvar for ældreplejen samt selve tilrettelæggelsen af ældreplejen i kommunerne. Det betyder, at kommunalbestyrelserne skal sikre, at de ældre får den fornødne hjælp, som de har brug for.

Der er i den gældende lovgivning på mit ressortområde bestemmelser, der understøtter, at kommunerne – udover at tilbyde den nære pleje og omsorg – også har fokus på at skabe rammer for meningsfulde aktiviteter og sociale fællesskaber for svækkede ældre uanset boform:

Serviceovens formålsbestemmelser

Helt overordnet følger det af serviceovens § 1, stk. 2, at formålet med hjælpen efter loven er at fremme den enkeltes muligheder for at udvikle sig og for at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten. Derudover fremgår det af lovens § 81, nr. 3), at indsatserne efter loven skal forbedre mulighederne for den enkeltes livsudfoldelse gennem bl.a. kontakt, tilbud om samvær, aktivitet, omsorg og pleje.

Værdighedspolitikker for ældreplejen

Det fremgår af serviceovens § 81 a, at kommunalbestyrelsen i et møde skal træffe beslutning om samt offentliggøre en værdighedspolitik, der beskriver de

overordnede værdier og prioriteringer for personlig hjælp, omsorg og pleje m.v., som ydes efter serviceloven til personer over folkepensionsalderen.

I værdighedspolitikken skal kommunalbestyrelsen som minimum beskrive, hvordan kommunens ældrepleje i forhold til plejen og omsorgen af den enkelte ældre kan understøtte 1) livskvalitet, 2) selvbestemmelse, 3) kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen, 4) mad og ernæring, 5) en værdig død, 6) pårørende og 7) bekæmpelse af ensomhed.

Aktiverende og forebyggende tilbud

Det fremgår desuden af servicelovens § 79, stk. 1, at kommunalbestyrelsen kan iværksætte eller give tilskud til generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte retningslinjer for, hvilke persongrupper der kan benytte tilbuddene.

Tilbuddene kan f.eks. omfatte en bestemt aldersgruppe, eller de kan være målrettede i forhold til f.eks. mænd og kvinder eller mennesker med demens m.v. Tilbuddene skal være generelle og dermed tilgængelige for hele den afgrænsede målgruppe, uden at der er foretaget en konkret og individuel vurdering af behovet for tilbuddet.

Som eksempler på generelle aktiverende og forebyggende tilbud kan nævnes aktiviteter i form af besøgsordninger, klubarbejde, undervisning, foredrag, studiekredsarbejde og ældreidræt.

Når tilbuddene omfatter ældre, høres kommunens ældreråd i overensstemmelse med retssikkerhedslovens regler om ældreråd. Placeres aktiverende tilbud på et plejehjem eller et plejecenter er det desuden væsentligt samtidig at være opmærksom på de svagestes behov, og aktiviteterne bør derfor tilrettelægges under hensyntagen til de beboere, der har bolig i tilknytning hertil.

Kommunernes pligt til at samarbejde med frivillige organisationer

De frivillige sociale organisationer og foreninger er et væsentligt supplement til de offentlige tilbud, idet de frivillige sociale organisationer har nogle særlige muligheder og kvaliteter f.eks. i forhold til de svage ældre. Kommunen skal være opmærksom på den frivillige indsats på det sociale område og forsøge at inddrage denne.

Efter servicelovens § 18 har kommunalbestyrelsen pligt til at samarbejde med frivillige sociale organisationer og foreninger. Kommunalbestyrelsen skal årligt afsætte et beløb til støtte af frivilligt socialt arbejde, jf. servicelovens § 18, stk. 2. Der er generelt frie rammer for, hvordan samarbejdet efter servicelovens § 18 kan tilrettelægges. Det indebærer derfor også, at det er op til en lokalpolitisk afgørelse, hvilke frivillige sociale aktiviteter, der skal have støtte.

Initiativer med fokus på fællesskaber og nærvær

Afslutningsvis kan jeg oplyse, at regeringen sammen med Folketingets partier har taget forskellige initiativer til at understøtte fællesskaber og forebygge ensomhed, herunder blandt ældre borgere.

Bl.a. har regeringen og partierne bag Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet (SSA) 2024-2027 afsat 19,4 mio. kr. til at udbrede viden, metoder og redskaber til blandt andre medarbejderne i ældreplejen, så de får styrkede rammer og

kompetencer til at spotte og handle på ensomhed og mistrivsel hos de ældre borgere, som de møder i hverdagen.

I samme aftale er der afsat 18,4 mio. kr. til samarbejde mellem kommunale og private aktører og civilsamlundsorganisationer om plejehjem med livsglæde og nærvær. Midlerne er bl.a. afsat til en ansøgningspulje, der har til formål at afprøve forskellige tilgange og samarbejdsmodeller mellem kommunale, private og selvejende plejehjem og civilsamfundet om personcentreret pleje, omsorg og meningsfulde aktiviteter. Samarbejdet kan fx foregå omkring meningsfulde aktiviteter, som fx gåture, cykling og sociale arrangementer og fællesskaber.

Derudover afsatte aftalepartierne bag SSA-aftalen for 2022-2025 midler til arbejdet med en national ensomhedsstrategi, og herunder et nationalt partnerskab mod ensomhed. Som opfølgning på partnerskabets strategi blev aftalepartierne tidligere i år enige om at udmønte midler til bl.a. fællesskabsguides for ældre borgere, som har til formål at understøtte ældre borgeres muligheder for at deltage i fællesskaber.

Med venlig hilsen
Mette Kierkgaard
Ældreminister